

Kuntien, kuntayhtymien sekä kuntakonsernien vuoden 2017 tilinpäätökset

Lähde: Tilastokeskus 10.10.2018 ja Kuntaliiton laskelmat

Vuoden 2017 tilinpäätöstietojen tulkinnassa huomioitavaa

Toimintakulut laskivat 1,3 prosenttia

- *Perustoimeentulotuen hallinnon ja maksatuksen siirto Kelaan vähensi toimintakuluja noin 660 milj. euroa*
- *Valtiovarainministeriön mukaan kiky-sopimus supisti kuntasektorin toimintakuluja vuonna 2017 447 milj. euroa:*
 - *Työnantajamaksujen alentaminen -277 milj. €*
 - *Lomarahojen leikkaus -77 milj. euroa*
 - *Työajan pidentäminen -93 milj. euroa (Kuntaliiton kyselyn mukaan **ei** toteutunut)*
- *Toimintakuluja alensivat myös kuntien jatkamat henkilöstösäästöt, noin 280 milj. €*
- *Toimintakuluja kuitenkin kasvatti mm. ikärakenteen tuomat paineet, korkealla tasolla pysynyt pitkäaikaistyöttömyys sekä maakuntauudistuksen valmistelu*
- *Ilman perustoimeentulotuen siirtoa ja kiky-sopimusta kasvu olisi ollut noin +1,4 %*

Toimintatuotot laskivat 1,8 prosenttia

- *Toimintatuottoja alensi perustoimeentulotuen siirto Kelaan noin 330 milj. euroa*

Vuoden 2017 tilinpäätöstietojen tulkinnassa huomioitavaa

Yhteenlasketut verotulot kasvoivat 2,0 %, eli 450 milj. euroa

- *Kunnallisverotulot kasvoivat vain 0,2 %*
 - *Veroperustemuutokset laskivat kunnallisveroja lähes 400 milj. euroa*
 - *Kilpailukyky sopimus laski kunnallisveron tuottoa noin 430 milj. euroa*
 - *Tuloveroprosenttiaan vuodelle 2017 korotti vain 47 kuntaa ja laski peräti 14 kuntaa*
- *Kuntien yhteisöverotulot kasvoivat 23,4 % (noin 360 milj. €)*
 - *Kasvu syntyi pääosin verovuoden 2016 veroista ja valtaosa siitä (noin 210 milj.€) johtui yksittäisestä yrityskaupasta*
- *Kiinteistöverot kasvoivat 3,1 %*
 - *Kiinteistöveroprosenttien ylä- ja alarajoja korotettiin, vaikutus noin 70 milj. euroa*

Valtionosuudet laskivat yli 3 % eli lähes 300 milj. euroa

- *Kilpailukyky sopimuksen voimaantulo vähensi valtionosuuksia noin 350 milj. €*
- *Perustoimeentulotuen siirto Kelaan vähensi valtionosuuksia noin 330 milj. €*
- *Muita valtionosuusleikkauksia tehtiin 125 milj. euroa*
- *Veroperustemuutosten vaikutus kompensoitiin lisäämällä valtionosuuksia noin 400 milj. €*

Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösten keskeisiä eriä vuosilta 2016 ja 2017 (ml. liikelaitokset)

	Mrd. euroa		Vuosi­muutos, %	
	2016	2017	2016	2017
Toimintakate	-27,78	-27,50	0,8	-1,0
Verorahoitus yhteensä	30,93	31,09	3,1	0,5
- Verotulot	22,10	22,55	1,5	2,0
- Valtionosuudet	8,83	8,54	7,3	-3,3
Vuosikate	3,42	3,96	26,9	15,7
Poistot ja arvonalentumiset	-2,72	-2,82	2,0	3,5
Tilikauden tulos	1,08	1,28		
Bruttoinvestoinnit	-4,35	-4,63	-1,6	6,6
Toiminnan ja investointien rahavirta	-0,11	0,13		
Pitkääikaisten lainojen lisäys	2,52	2,27	0,0	-9,7
Lainakannan muutos	0,70	0,32		
Lainakanta 31.12.	18,10	18,42	4,0	1,8
Rahavarat 31.12.	5,68	6,40	11,2	12,7

Tietoja kuntien taloudesta vuosilta 2011-2017

Sisältää liikelaitokset

2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017

Vuosikate:

Mrd. euroa	2,07	1,35	2,07	2,22	1,91	2,72	3,29
Asukasta kohti, €	384	249	380	406	348	494	596
Vuosikate %:a poistoista	118	71	100	107	91	128	149
Vuosikate %:a investoinneista ¹⁾	73	46	72	78	68	88	115

Tilikauden tulos, mrd. € ²⁾

Toim. ja invest. rahavirta, mrd. € ²⁾	0,43	-0,31	0,37	2,06	0,15	0,91	1,20
---	-------------	--------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Lainakanta:

Mrd. euroa	11,00	12,27	13,84	14,74	15,56	16,12	16,17
Vuosimuutos, %	4,6	11,5	12,9	6,4	5,6	3,6	0,3
Asukasta kohti, €	2 037	2 261	2 540	2 694	2 835	2 930	2 933

Kuntien lkm (ko. vuoden kuntajaolla):

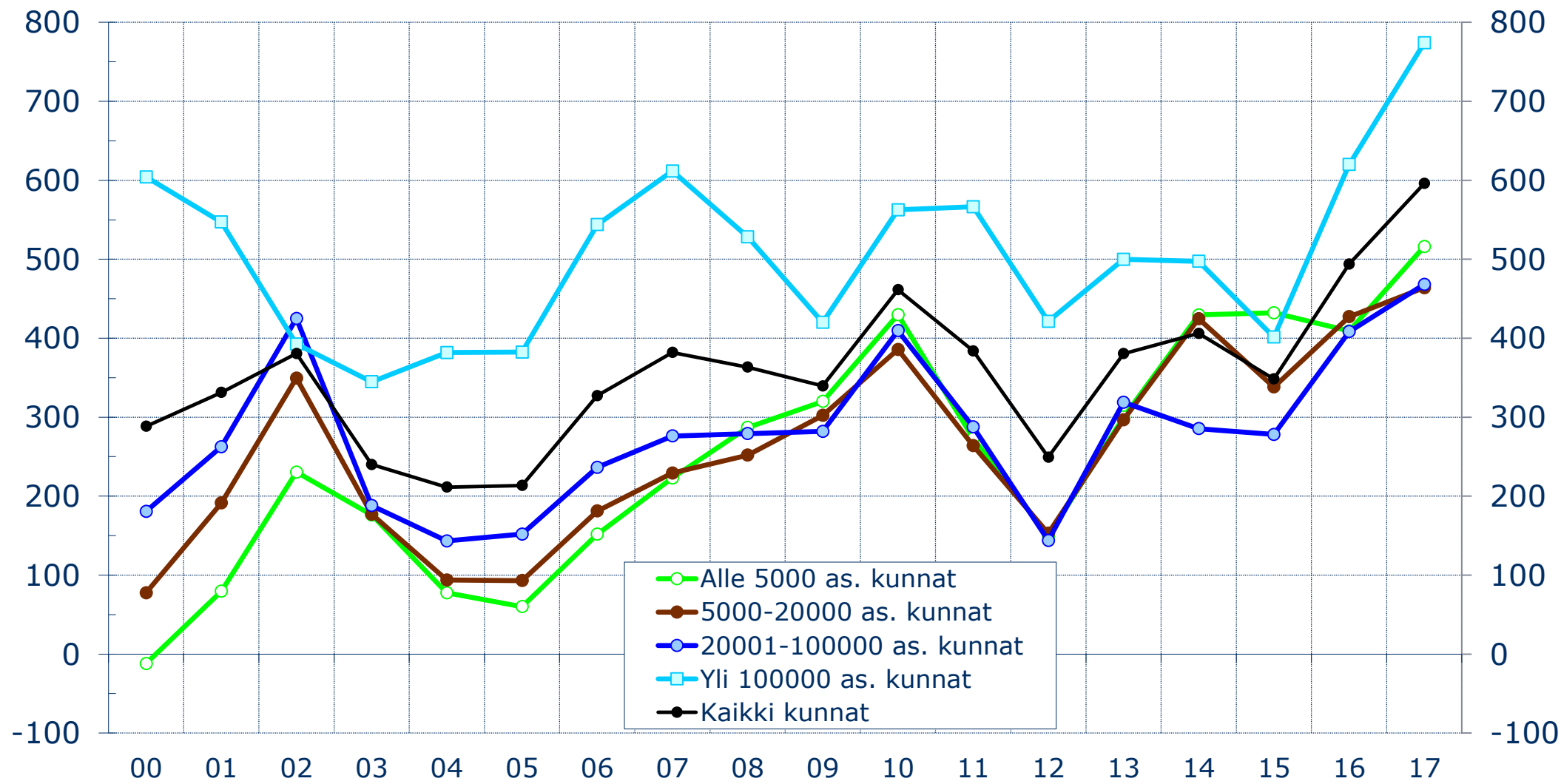
Kuntien lukumäärä yhteensä	336	336	320	320	317	313	311
Vuosikate negatiivinen	36	84	30	11	16	15	4
Tilikauden tulos negatiivinen	146	236	143	106	114	98	55
Toim. ja investointien rahavirta neg.	233	280	221	177	179	148	132
Kertynyttä alijäämää taseessa	73	91	78	62	48	37	33

1) %:a **poistonalaisten investointien** omahankintamenoista = Investointimenot – Maa- ja vesialueet – Osakkeet ja osuudet – Rahoitusosuudet investointeihin.

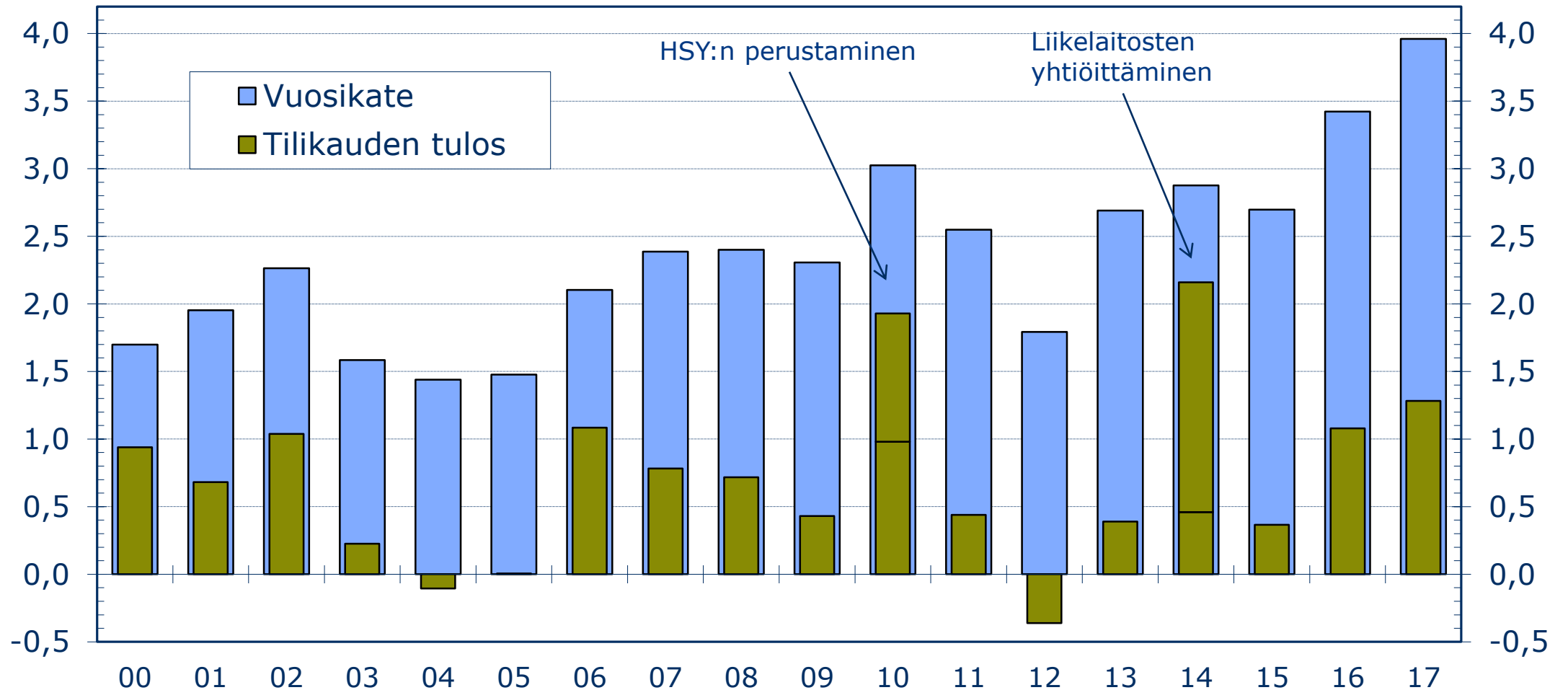
2) Sisältää vuonna 2014 liikelaitosten yhtiöittämisistä johtuvia satunnaisia tuottoja noin 1,7 mrd. €.

Kuntien vuosikatteet 2000-2017, €/as.

Kuntakoon mukaan

Kuntien ja kuntayhtymien vuosikate sekä tilikauden tulos vuosina 2000-2017, mrd. €

Tilikauden tulos sisältää vuonna 2010 HSY:n perustamisesta johtuvia satunnaisia tuloja noin 0,95 mrd. euroa ja vuonna 2014 liikelaitosten yhtiöittämisistä johtuvia satunnaisia tuloja arviolta 1,7 mrd. euroa.

Lähde: Tilastokeskus

Kuntien vuosikatteet %:a poistoista 2017

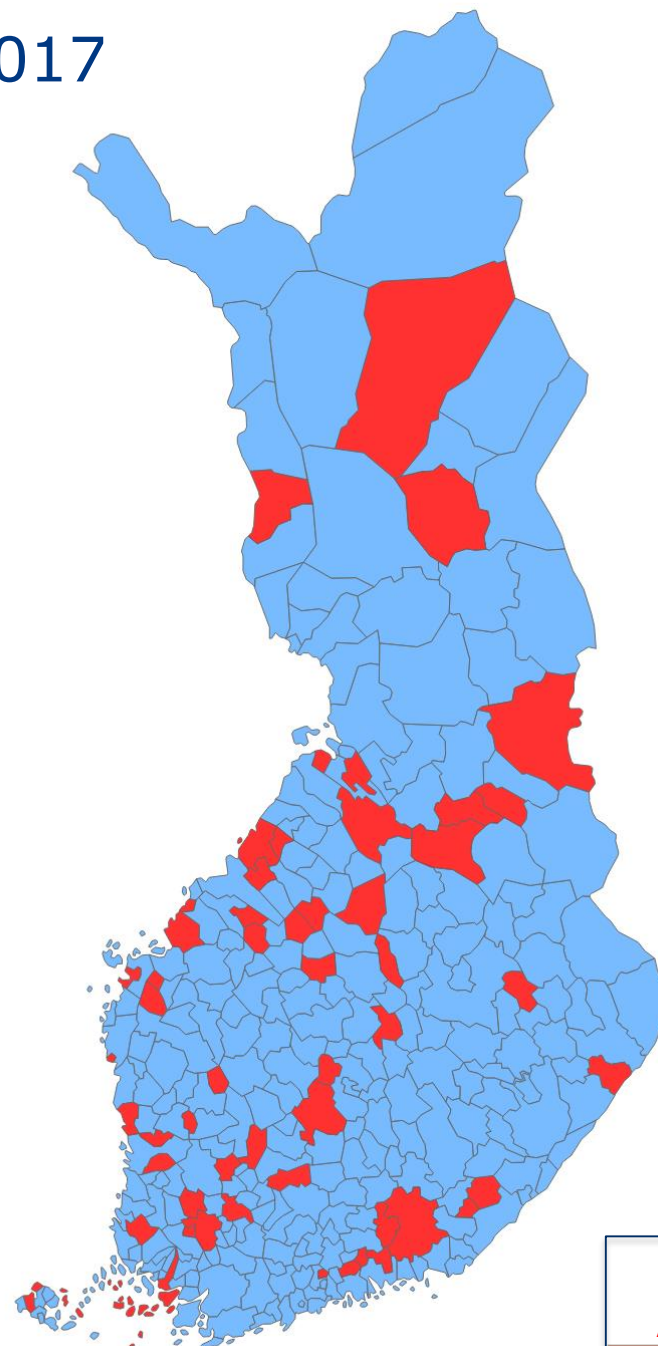
Lähde: Tilastokeskus

Vuosikate ei riittänyt poistoihin 56 kunnassa

Koko maa keskimäärin 149 %

Kunta	%
Sulkava	623
Sievi	413
Puumala	384
Posio	381
Hyrynsalmi	381
Aura	372
Utsjoki	358
Ähtäri	340
Vieremä	335
Enontekiö	330
Savukoski	325
Jomala	318
Sund	311
Kustavi	309
Soini	302

Kunta	%
Pello	-57
Lapinjärvi	-30
Keitele	-21
Konnevesi	-9
Pyhäjärvi	0
Oripää	2
Geta	3
Lemi	5
Taipalsaari	8
Urjala	13
Kemijärvi	22
Kaavi	24
Pomarkku	25
Uusikaarlepyy	30
Myrskylä	37

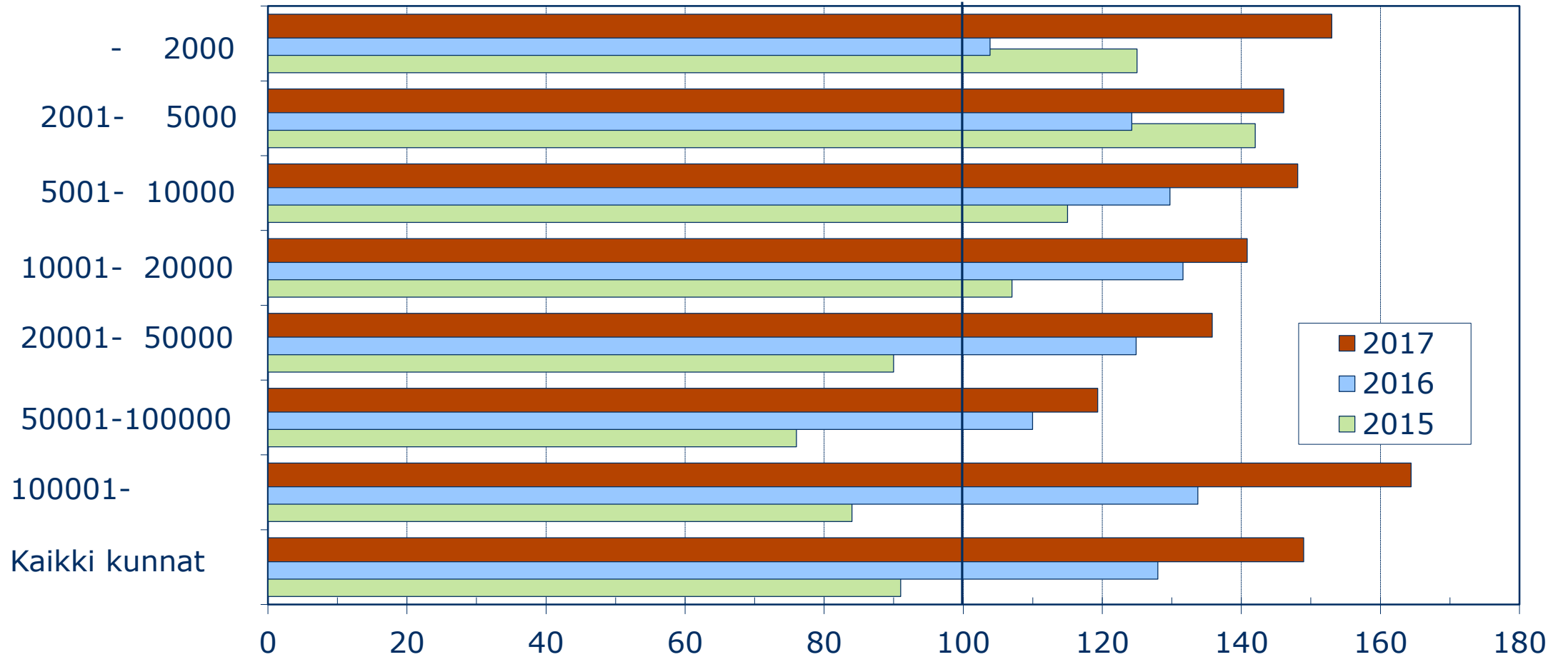
Vuosikate % poistoista:

Alle 100 %

Yli 100 %

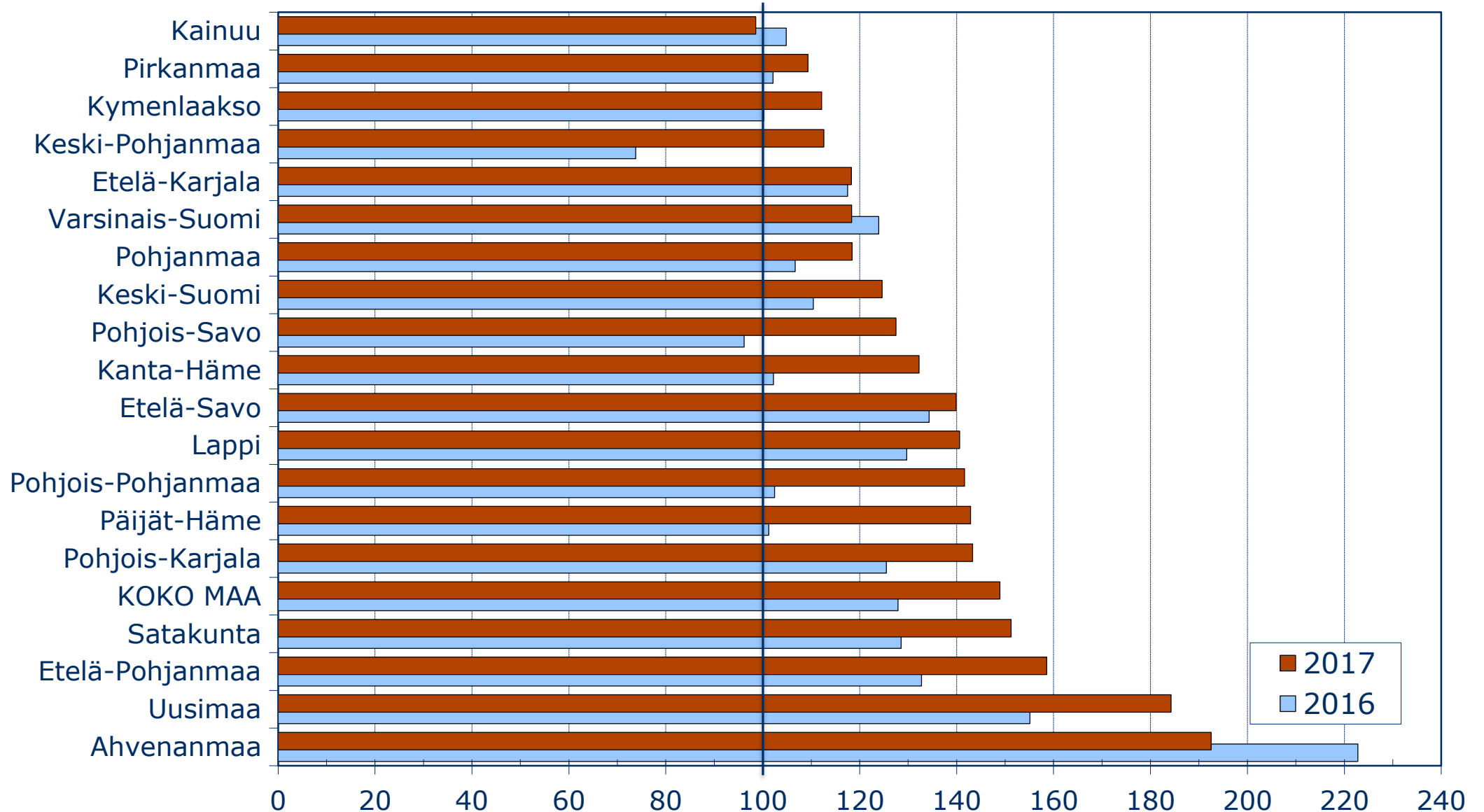
Kuntien vuosikate %:a poistoista kuntakoon mukaan 2015-2017

Kunnan asukasluku
31.12.2017

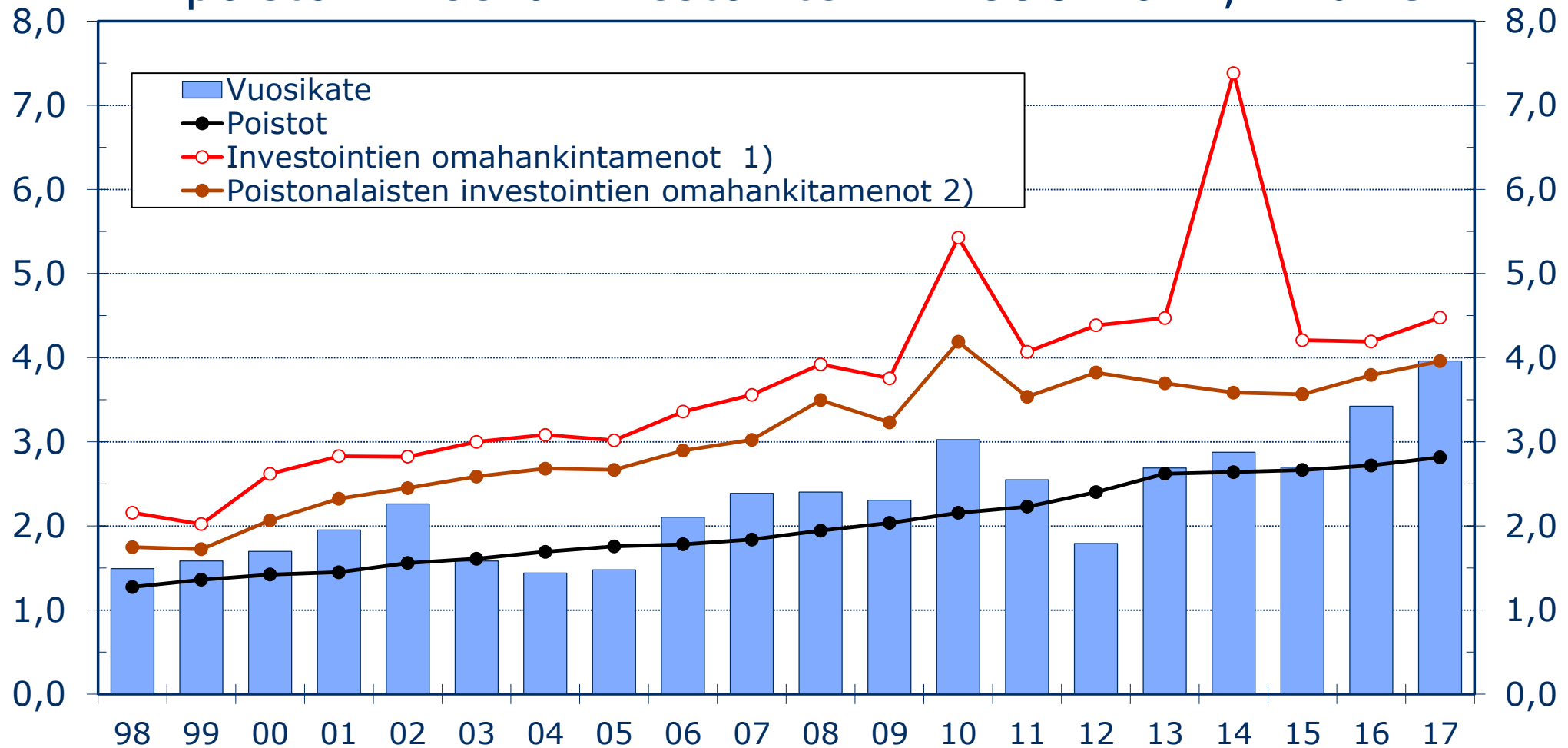

Lähde: Tilastokeskus

Kuntien vuosikate %:a poistoista maakunnittain vuosina 2016-2017

Kuntien ja kuntayhtymien vuosikateen riittävyys poistoihin sekä investointeihin 1998-2017, mrd. €

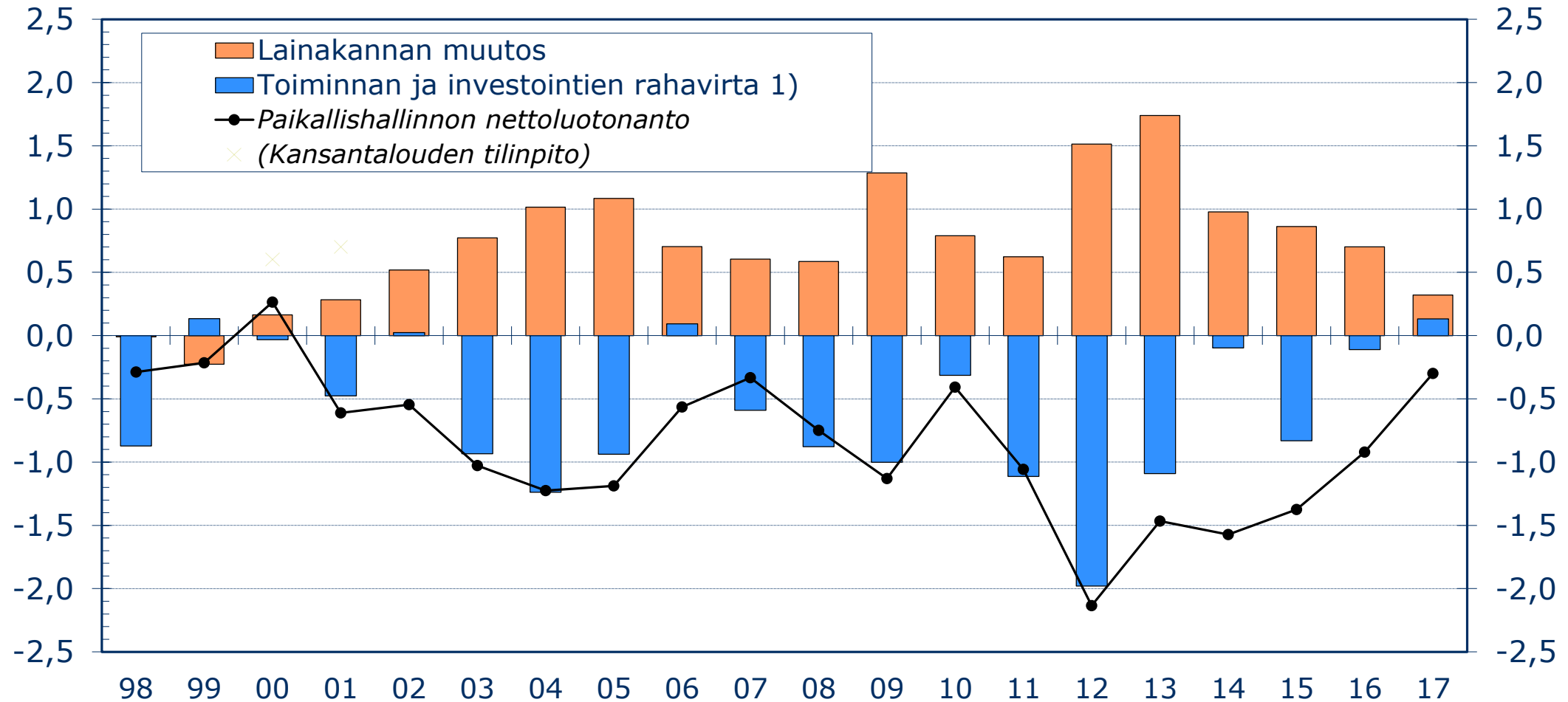
1) Investointimenot – Rahoitusosuudet investointeihin.

Vuoden 2010 luvuissa on mukana Helsingin seudun ympäristöpalvelut-kuntayhtymän perustamiseen liittyviä eriä.

Vuoden 2014 luvussa on mukana arviolta 3,1 mrd. euroa liikelaitosten yhtiöittämissä liittyviä osakkeiden ja osuuksien hankintaa.

2) Investointimenot pl. maa- ja vesialueet sekä osakkeet ja osuudet.

Kuntasektorin toiminnan ja investointien rahavirta ja lainakannan muutos sekä paikallishallinnon nettoluotonanto 1998-2017, mrd. €

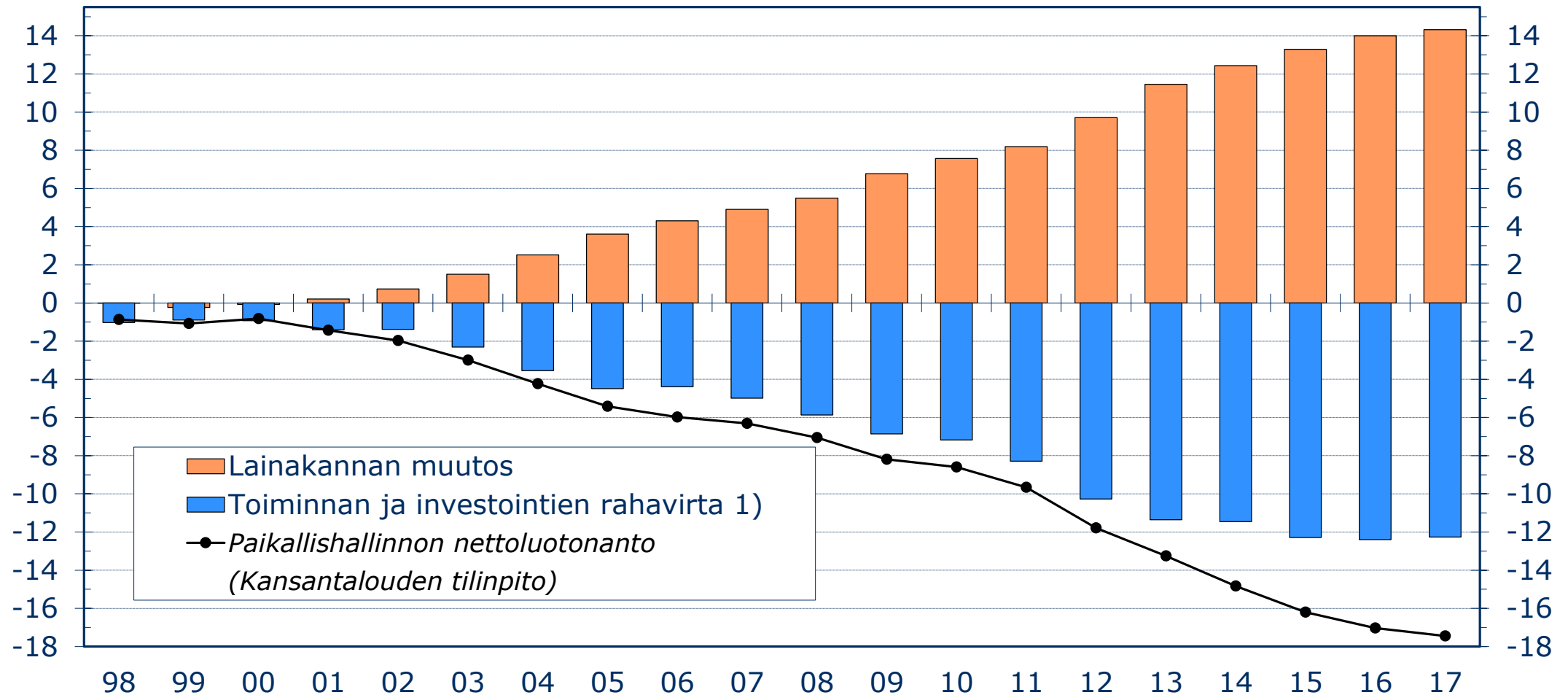

1) Toiminnan ja investointien rahavirta = Tulorahoitus, netto + Investoinnit, netto

Tulorahoitus, netto = Vuosikate + Satunnaiset erät, netto + tulorahoituksen korjauserät

Toiminnan ja investointien rahavirta on rahoituslaskelman välitulos, jonka negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee, että menoja joudutaan kattamaan joko kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen.

Kuntasektorin kumulatiivinen toiminnan ja investointien rahavirta ja lainakannan muutos sekä paikallishallinnon nettoluotonanto vuodesta 1998, mrd. €

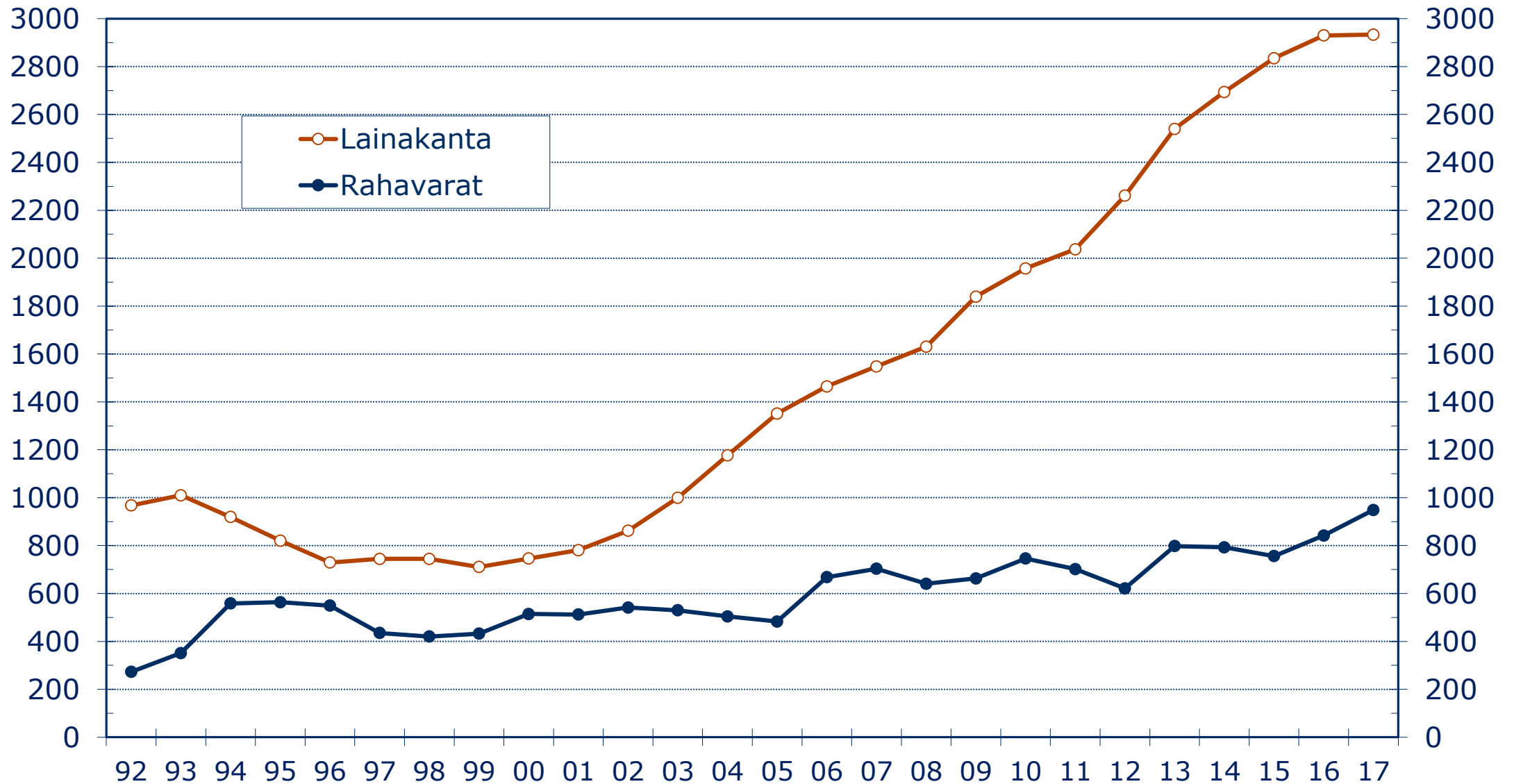

1) **Toiminnan ja investointien rahavirta = Tulorahoitus, netto + Investoinnit, netto**

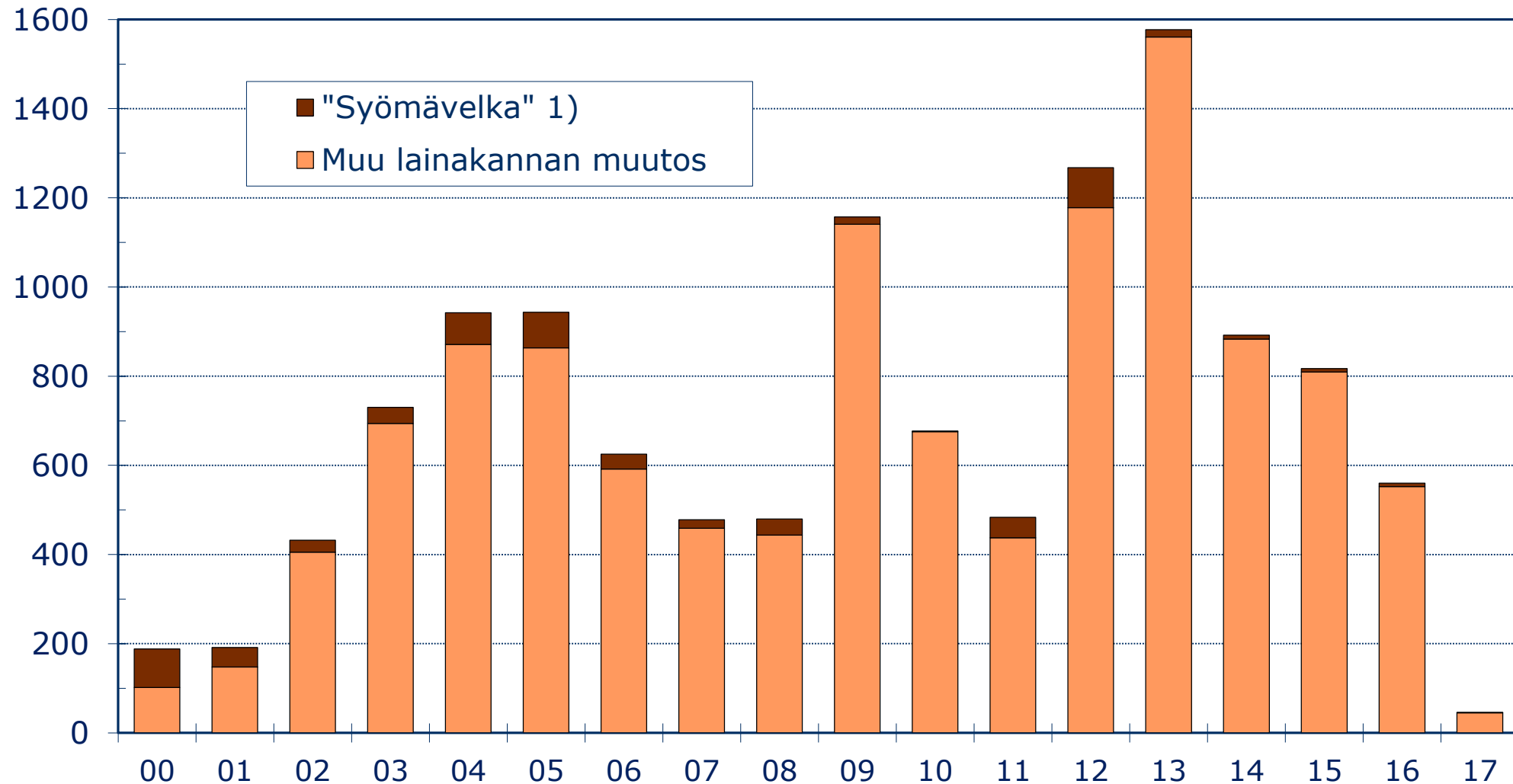
Tulorahoitus, netto = Vuosikate + Satunnaiset erät, netto + tulorahoituksen korjauserät

Toiminnan ja investointien rahavirta on rahoituslaskelman välitulos, jonka negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee, että menoja joudutaan kattamaan joko kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Positiivinen (yli jäämäinen) määrä ilmaisee, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen.

Kuntien lainakanta sekä rahavarat 1992-2017, €/as.

Kuntien lainakannan muutos 2000-2017, milj. €

1) Syömävelka on kuntien negatiivisten vuosikatteiden summa. Vuosina 2000-2017 syömävelkaa on otettu noin 630 miljoonaa euroa, mikä on noin 5 % vuosien 2000-2017 lainakannan muutoksesta.

Kuntien lainakanta 31.12.2017, €/as.

Lähde: Tilastokeskus

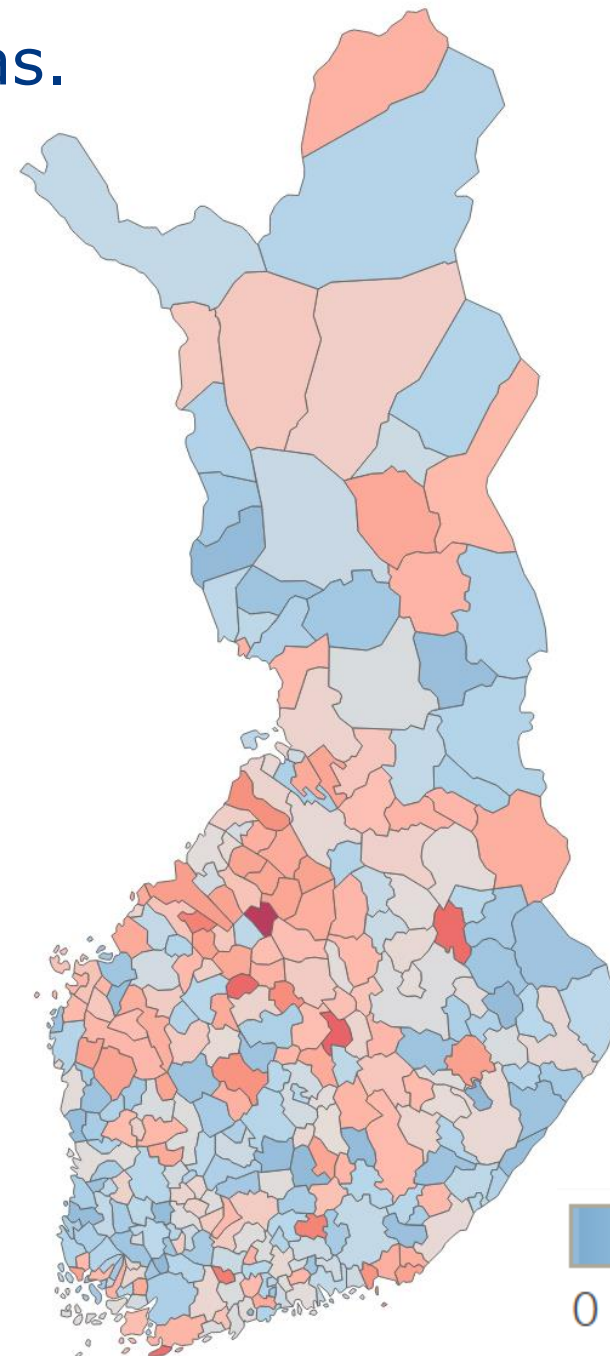
Koko maa keskimäärin 2 933 euroa/asukas

Pienimmät:

Kunta	€/as.
Enonkoski	0
Jomala	0
Koski Tl	0
Hammarland	4
Sysmä	74
Ylitornio	159
Hirvensalmi	194
Kauniainen	208
Polvijärvi	238
Rauma	290
Punkalaidun	319
Merikarvia	347
Kuhmoinen	361
Isokyrö	401
Parikkala	418

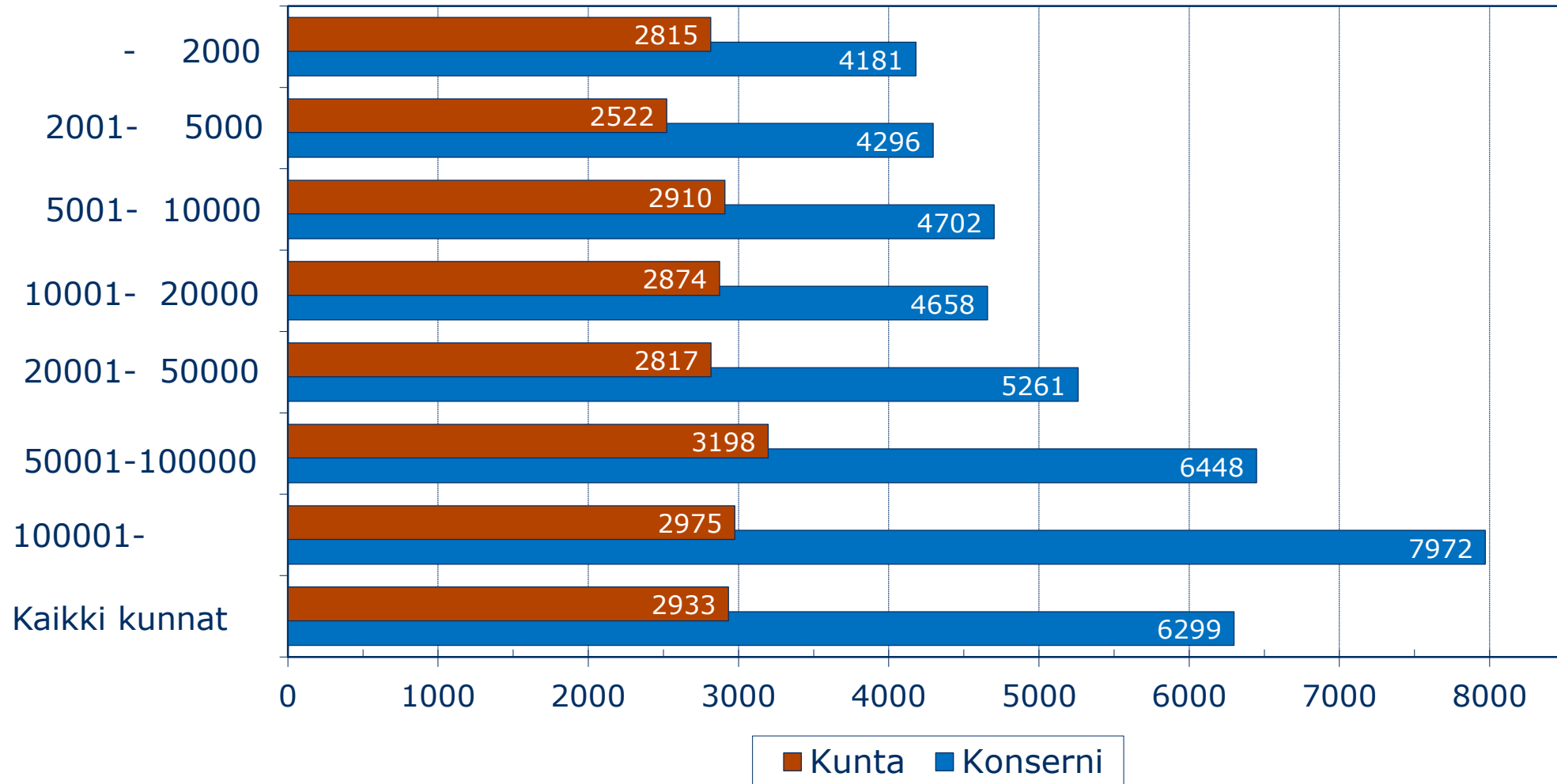
Suurimmat:

Kunta	€/as.
Reisjärvi	10508
Kökar	8788
Konnevesi	7840
Kyyjärvi	7598
Rautavaara	7446
Hanko	7270
Karkkila	6652
Kaustinen	6495
Lahti	6314
Kannonkoski	5911
Raahe	5784
Keuruu	5652
Kotka	5616
Kokkola	5144
Heinävesi	5036

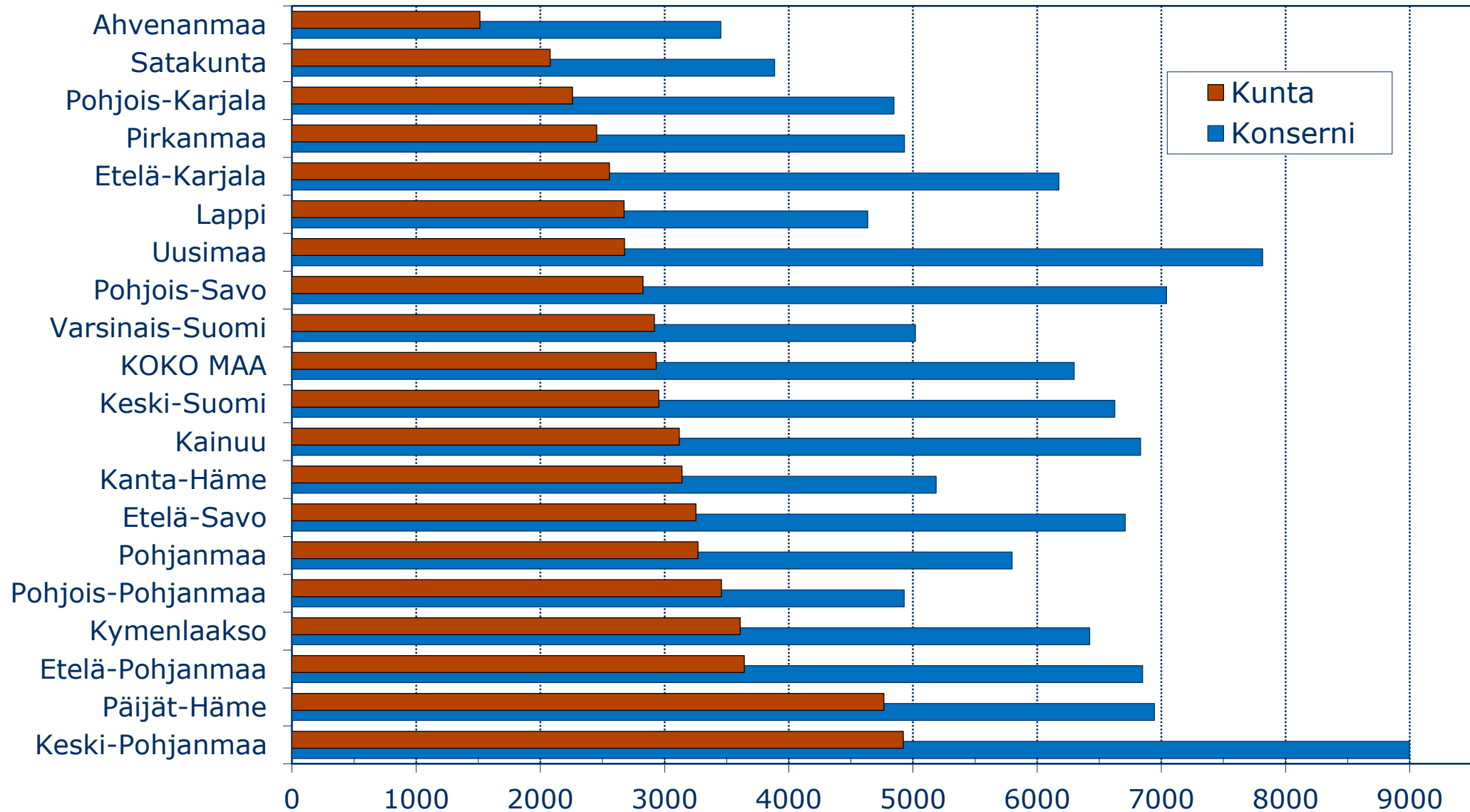

Kuntien ja kuntakonsernien lainakanta kuntakoon mukaan 31.12.2017, €/as.

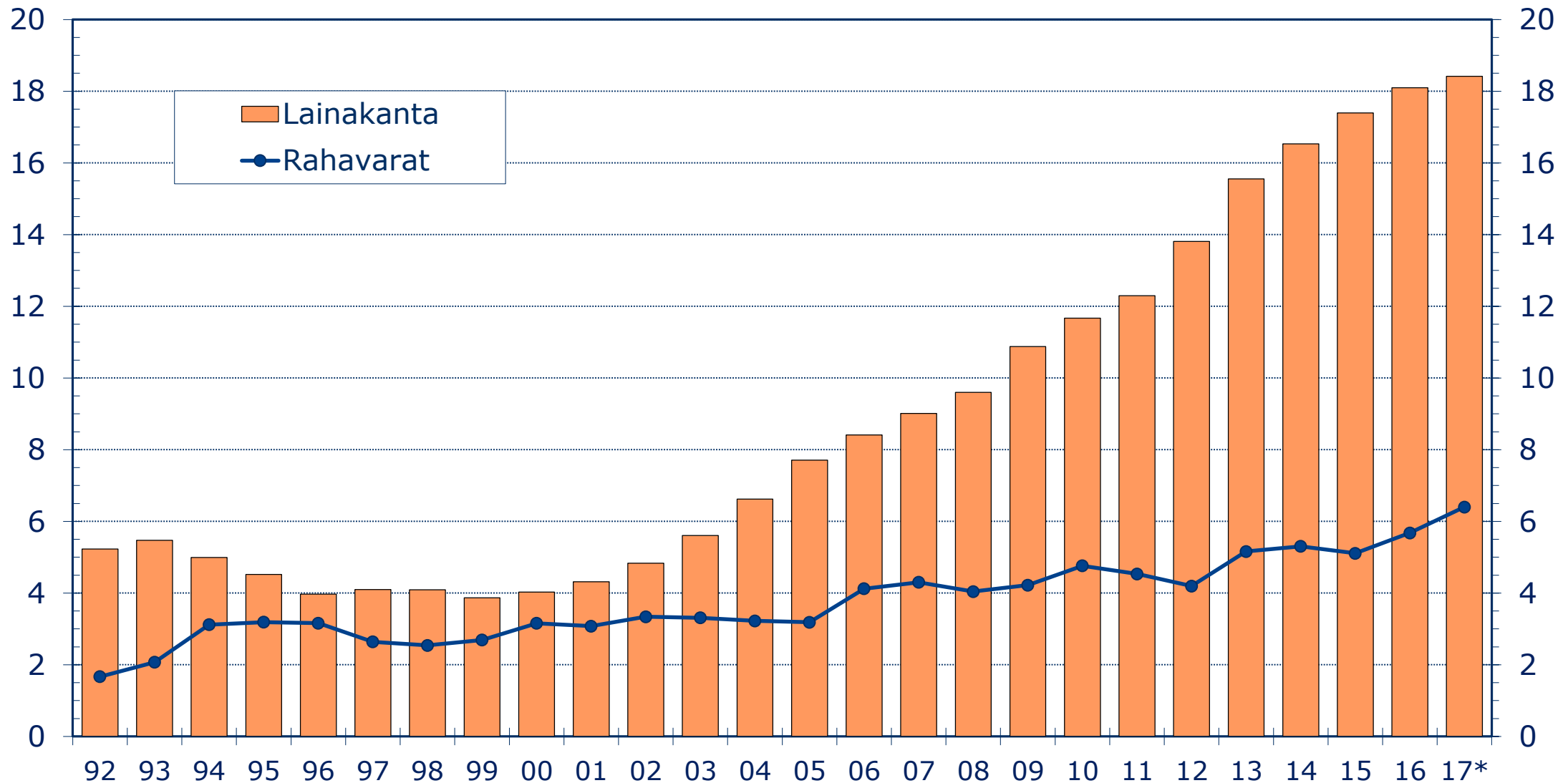
Kunnan asukasluku
31.12.2017

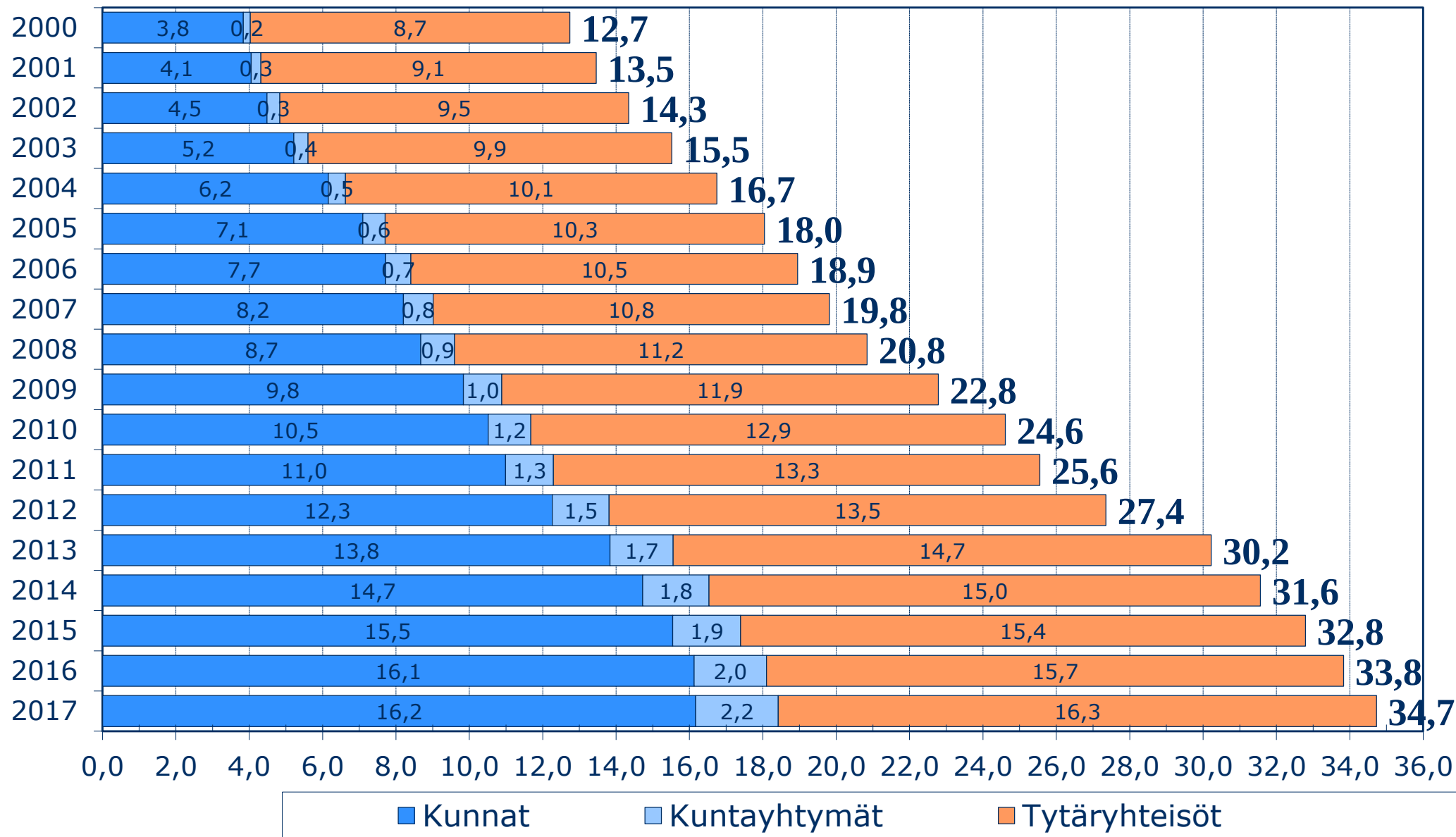
Kuntien ja kuntakonsernien lainakanta maakunnittain 31.12.2017, €/as.

Kuntien ja kuntayhtymien lainakanta sekä rahavarat 1992-2017, mrd. €

Kuntakonsernien lainakanta vuosina 2000-2017, mrd. €

Kuntakonsernien lainakanta 31.12.2017, €/as.

Lähde: Tilastokeskus

Koko maa keskimäärin 6 299 euroa/asukas

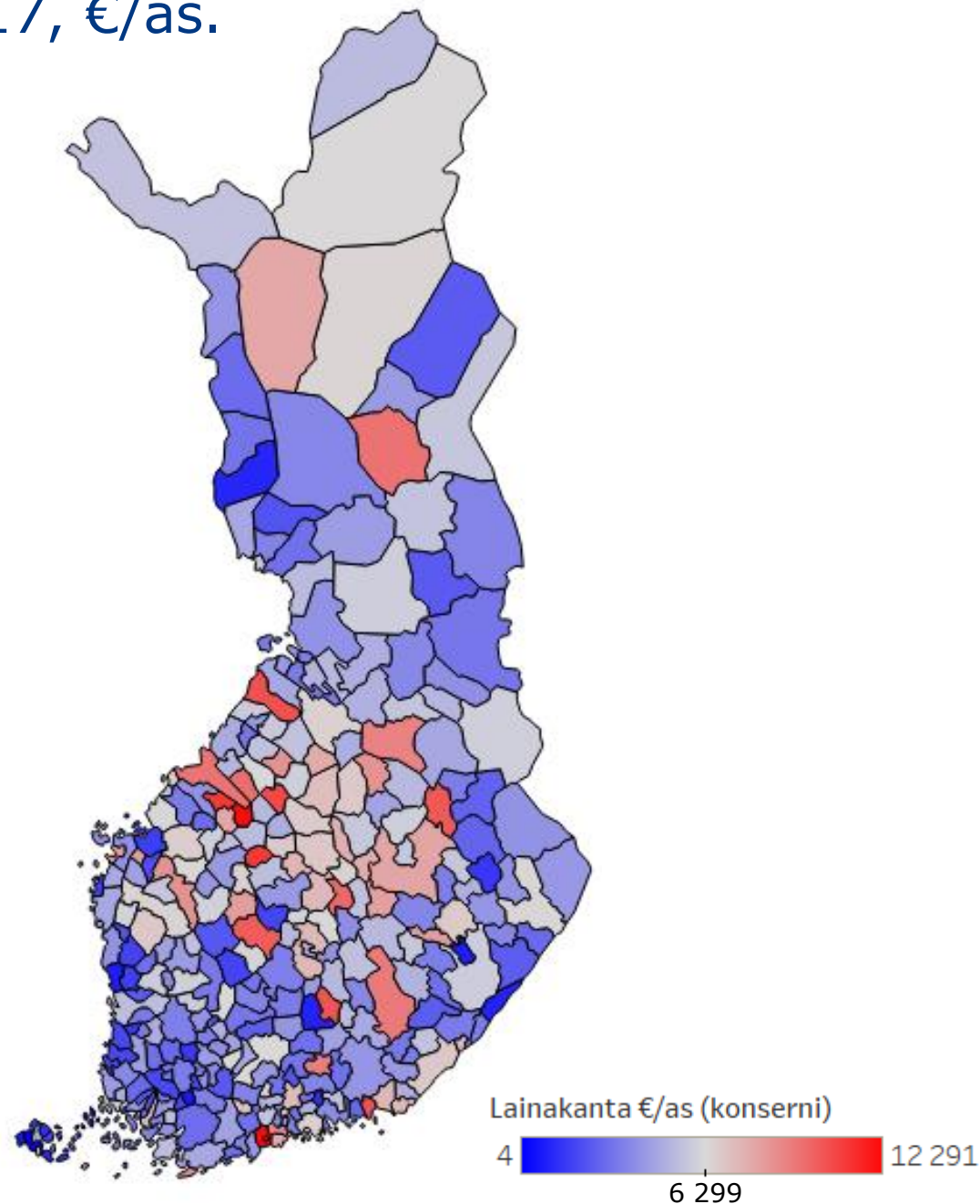
Suurimmat:

Konserni	€/as.
Espoo	12291
Halsua	12273
Kaustinen	11104
Kyyjärvi	11081
Reisjärvi	10676
Kotka	10465
Raahe	10456
Hartola	10404
Rautavaara	10236
Keuruu	10122
Konnevesi	9834
Toholampi	9670
Kemijärvi	9512
Kokkola	9485
Mikkeli	9311

Pienimmät:

Konserni	€/as.
Hammarland	4
Jomala	292
Brändö	522
Koski TI	642
Eckerö	645
Merikarvia	763
Enonkoski	766
Parikkala	856
Sysmä	863
Ylitornio	962
Lemland	1 007
Föglö	1 203
Myrskylä	1 243
Saltvik	1 282
Polvijärvi	1 434

Vihreällä merkityt luvut ovat peruskunnan lainakantoja, koska kunnalta ei ole käytettävissä konsernitilinpäätöstä.

Kuntien kertynyt yli-/alijäämä 31.12.2017, €/as.

Alijäämäisiä kuntia yhteensä 24

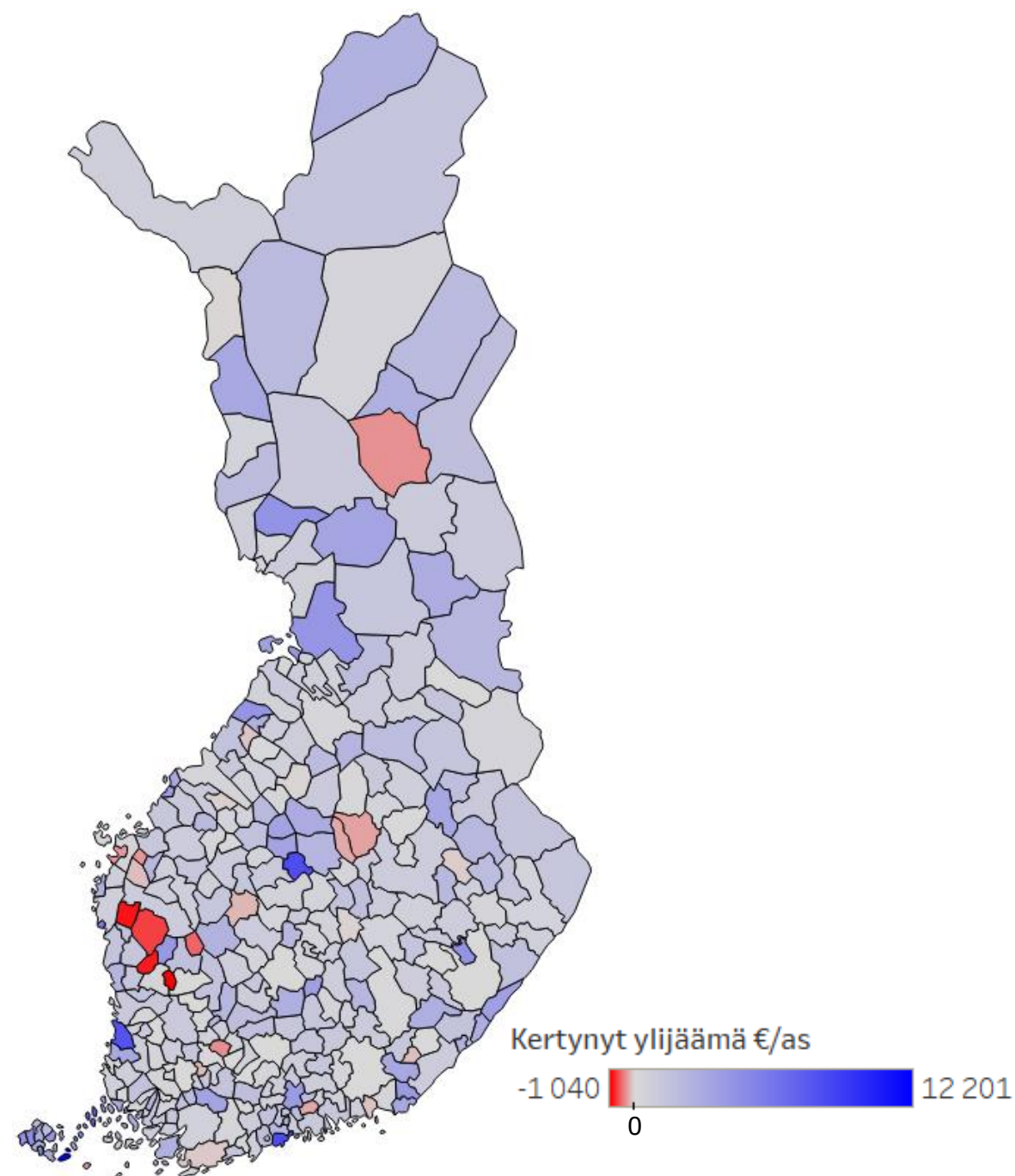
Koko maa keskimäärin 2 072 euroa/asukas

Suurimmat:

Kunta	€/as.
Föglö	12201
Helsinki	8388
Kannonkoski	8276
Eurajoki	7953
Brändö	7551
Kaskinen	5867
Kauniainen	5297
Kumlinge	5159
Hammarland	4612
Eckerö	4450
Maarianhamina	4435
Tervola	4328
Enonkoski	4321
Oulu	4239
Pyhäjoki	4237

Pienimmät:

Kunta	€/as.
Jämijärvi	-1040
Teuva	-955
Honkajoki	-923
Kauhajoki	-757
Kihniö	-593
Akaa	-391
Kemijärvi	-382
Kökar	-364
Vaasa	-351
Pielavesi	-297
Askola	-262
Keitele	-253
Ähtäri	-188
Humppila	-172
Laihia	-145

Kuntakonsernien kertynyt yli-/alijäämä 31.12.2017, €/as.

Alijäämäisiä konserneja yhteensä 27

Koko maa keskimäärin 2 254 euroa/asukas

Suurimmat:

Pienimmät:

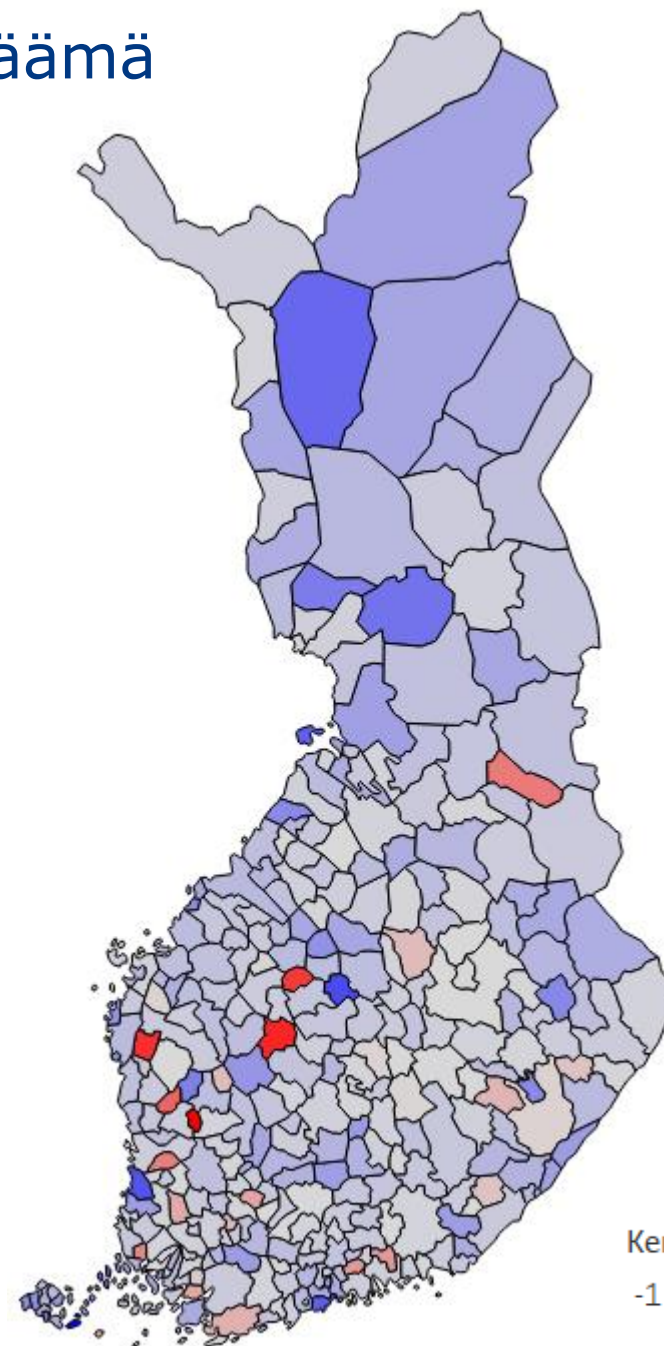
Konserni	€/as.
----------	-------

Föglö	12 201
Kannonkoski	8 425
Eurajoki	8 009
Brändö	7 551
Helsinki	7 416
Hailuoto	7 335
Kittilä	6 876
Ranua	6 264
Tervola	5 692
Karvia	5 542
Kumlinge	5 159
Kauniainen	5 098
Polvijärvi	5 032
Pyhäjoki	4 904
Enonkoski	4 831

Konserni	€/as.
----------	-------

Jämijärvi	-1 499
Ähtäri	-1 272
Teuva	-1 203
Kyyjärvi	-1 138
Honkajoki	-875
Hyrnsalmi	-711
Uvila	-677
Vehmaa	-634
Askola	-502
Lapinjärvi	-498
Akaa	-399
Sauvo	-383
Kökar	-364
Säkylä	-359
Raasepori	-314

Vihreällä merkityt luvut ovat peruskunnan ylijäämiä,
koska kunnalta ei ole käytettävissä konsernitilinpäätöstä.

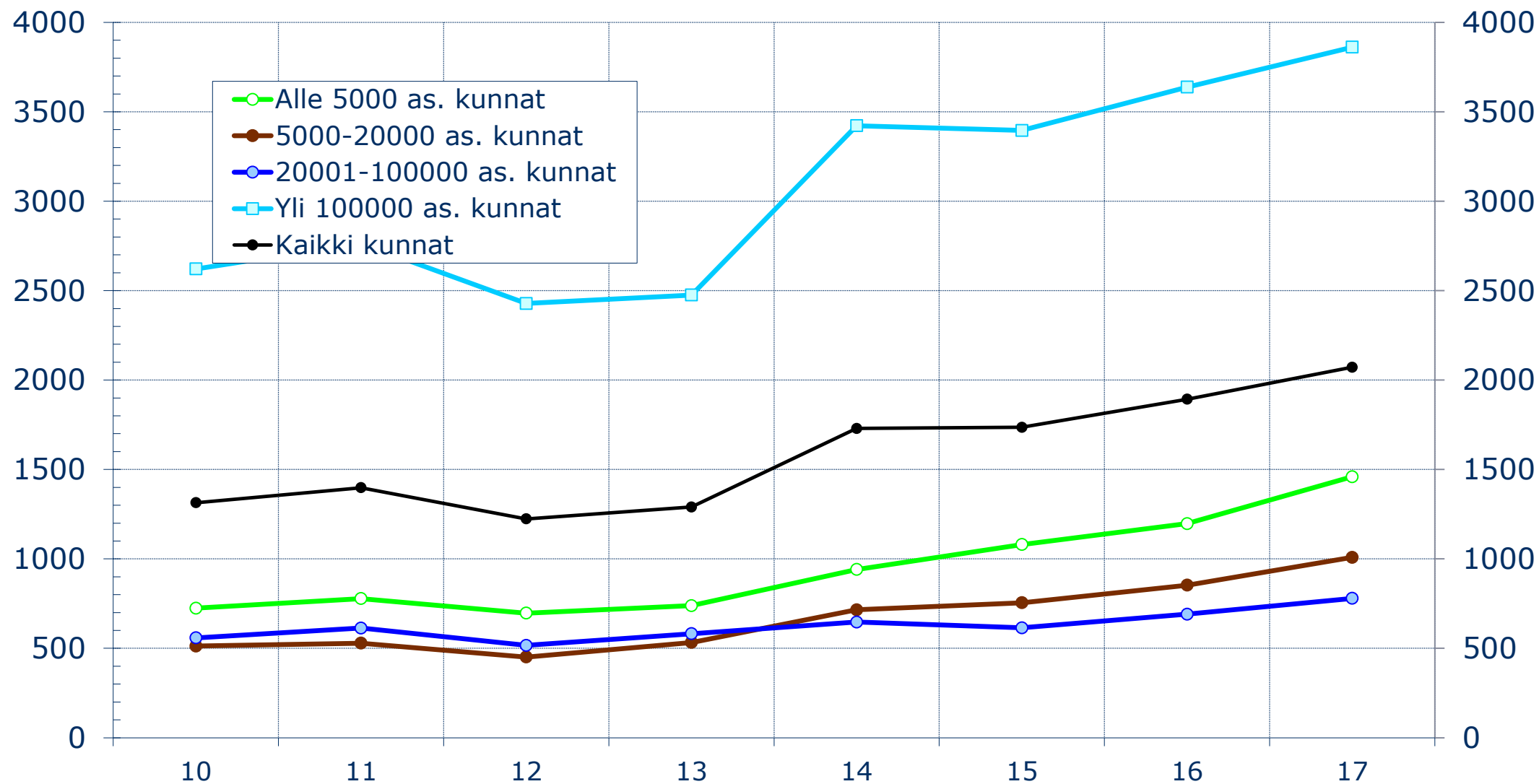

Kertynyt ylijäämä €/as

Kuntien kertynyt yli-/alijäämä 2000-2017, €/as.

Kuntakoon mukaan

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely

Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos

- 1) Kuntakonsernin** viimeisen tilinpäätöksen alijäämä vähintään 1000 €/as. ja edellisen tilinpäätöksen vähintään 500 €/as.

Tilinpäätösennakkotietojen perusteella 3 kuntaa täyttävät ehdon 2016/2017

- Jämsijärvi, Teuva, Ähtäri

2) - tai jos kahden viimeisen tilinpäätöksen mukaan:

- 1. Kuntakonsernin** vuosikate negatiivinen (ilman harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta) **ja**
- 2. Kunnan** tuloveroprosentti vähintään 1,0 %-yksikköä korkeampi kuin koko maan painotettu keskimääräinen veroprosentti
(raja-arvot vuosina 2016 ja 2017 20,87 % ja 20,90 %) **ja**
- 3. Kuntakonsernin** lainamäärä /asukas ylittää maan keskiarvon vähintään 50 %:lla
(raja-arvot vuosina 2016 ja 2017 9 221 €/as. ja 9 448 €/as.) **ja**
- 4. Kuntakonsernin** suhteellinen velkaantuneisuus vähintään 50 %

Mikään kunta ei täyttänyt vuosina 2016/17 näitä ehtoja

Kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelma vuosina 2015-2017, mrd. €

Tuloslaskelman erä	2015	2016	2017
Toimintatuotot+valm. omaan käyttöön)	9,71	9,80	9,60
Toimintakulut	-37,26	-37,58	-37,10
Toimintakate	-27,55	-27,78	-27,50
Verotulot	21,77	22,10	22,55
Valtionosuudet	8,23	8,83	8,54
Rahoituserät, netto	0,26	0,27	0,37
Vuosikate	2,70	3,42	3,96
Poistot ja arvonalentumiset	-2,66	-2,72	-2,82
Satunnaiserät, netto	0,33	0,38	0,14
Tilikauden tulos	0,37	1,08	1,28
muutos-%:			
Toimintatuotot		3,3	-2,0
Toimintakulut		1,4	-1,2
Verotulot	2,8	1,5	2,0
Valtionosuudet	0,5	7,2	-3,3

Kuntien ja kuntayhtymien rahoituslaskelma vuosina 2015-2017, mrd. €

Rahoituslaskelman erä	2015	2016	2017
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	2,70	3,42	3,96
Satunnaiset erät, netto	0,33	0,38	0,14
Tulorahoituksen korjauserät	-0,61	-0,63	-0,53
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-4,42	-4,34	-4,63
Rahoitusosuudet investointeihin	0,21	0,15	0,16
Investointihyödykkeiden luovutustulot	0,95	0,91	1,04
Toiminnan ja investointien rahavirta	-0,83	-0,11	0,13
Rahoituksen rahavirta			
Antolainojen muutokset	-0,24	-0,11	-0,06
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2,51	2,52	2,27
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1,97	-2,08	-2,01
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,31	0,26	0,12
Muut muutokset	0,06	0,09	0,28
Rahavarojen muutos	-0,16	0,57	0,73
Rahavarat 31.12.	5,11	5,68	6,40
Lainakanta 31.12.	17,40	18,10	18,42

Kuntakonsernien tulos- ja rahoituslaskelma vuosina 2016-2017, mrd. €

Eri kuntakonsernien välisiä keskinäisiä eriä ei ole eliminoitu

Tuloslaskelman erä	2016 mrd. €	2017 mrd. €	Muutos %
Toimintatuotot	23,55	24,65	5 %
Toimintakulut	-49,98	-50,76	2 %
Osuus osakkuusyhtiöiden voitosta (tappiosta)	0,07	0,08	
Toimintakate	-26,36	-26,02	-1 %
Verotulot	22,06	22,46	2 %
Valtionosuudet	10,1	9,71	-4 %
Rahoituserät, netto	-0,27	-0,22	
Vuosikate	5,33	5,93	11 %
Poistot ja arvonalentumiset	-3,95	-4,16	5 %
Satunnaiserät, netto	0,32	0,08	
Tilikauden tulos	1,70	1,86	9 %
Tilikauden ylijäämä	1,53	1,68	10 %

Rahoituslaskelman erä	2016 mrd. €	2017 mrd. €	Muutos %
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	5,33	5,93	
Satunnaiset erät, netto	0,32	0,08	
Tilikauden verot	-0,07	-0,08	
Tulorahoituksen korjauserät	-0,66	-0,52	
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-7,02	-7,35	5 %
Rahoitusosuudet investointeihin	0,18	0,22	21 %
Pys. vast. hyöd. luovutustulot	1,19	1,30	9 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	-0,74	-0,41	
Rahoituksen rahavirta			
Antolainojen muutokset	-0,03	-0,04	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4,15	3,79	-9 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3,15	-2,93	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,05	0,04	
Muut muutokset	-0,01	0,29	
Rahavarojen muutos	0,27	0,73	
Rahavarat 31.12.	6,88	7,59	10 %
Lainakanta 31.12.	33,83	34,73	3 %